

כבא de terra habitabili, quę proprię dicitur, tebel, Hebraicę, & οἰκουμένη Gręcę, id est, orbis terrę habitabilis; & cüm dixit, omnis plenitudo eius, declarat, se intellexisse præcipuę de hominibus, qui habitant in eo, non de cęteris rebus, quę in ipso sunt.

II. Quia ipse super maria fundavit eum, & super flumina præparavit eum.

Probat Deum, Dominum esse orbis terrę, & omnium habitantium in eo; quoniam ipse fecit terram, & fecit eam supereminere aquis, ut esset habitabilis. Nam si vel aquis omnino careret, vel esset aquis vndique coperta, inhabitabilis esset. Quia ipse, inquit, super maria fundavit eum, id est, à fundamentis fecit orbem terrę, ac per hoc ex nihilo fecit, & fecit super maria, id est, ut superficies terrę esset altior superficie maris, & similiter super flumina præparavit eum, id est, præparavit orbem terrę ad habitationem hominum, & idęo fecit superiorem, & altiorę fluminibus; alioqui enim mare, & flumina terram obruerent, si altiora essent. Ex hoc autem quod Deus terram habitabilem fecit, sequitur, ut sit etiam Dominus omnium hominum, tum quia homines ex terra facti sunt, & in terram revertuntur; tum quia terram incolunt, non ut Domini, sed ut coloni à Deo constituti, ut terram colant.

III. Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?

Cüm omnes homines coloni, & serui Dei sint, & omnes pariter terram, quę Dei possessio est, incolant: Quis ascendet in montem Domini? id est, erit ne aliquis ex tanto numero, & quis ille erit, qui dignus sit ascendere ad locum, ubi proprię habitat Deus? Vocatur mons Domini (ut alias sæpę diximus) domus cęlestis, quę est verę sublimis, & sancta, de qua dicitur in alio Psalmo, Cœlum cœli Domino, terram autem dedit filiis hominum. Qui hunc locum exponunt de monte Sion, qui erat in Hierusalem ciuitate Iudeę, videntur nullo solido fundamento niti posse, cüm constet, montem illum plenum fuisse hominibus omnis generis, ut

planę ridiculum videatur de illo dicere, Quis ascendet in montem Domini?

Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo. IV.

Respondet, quatuor conditiones requiri in eo, qui sit ascensurus montem Domini. Prima est, ut sit innocens manibus, id est, nihil mali perpetraverit: altera, ut sit mundus corde, id est, nihil mali cogitaverit, aut cupuerit: tertia, ut non acceperit in vano animam suam, id est, ut non frustra vitam à Deo acceperit, id est, non solum nihil mali fecerit, vel cogitaverit; sed etiam ea omnia bona cogitaverit & fecerit, quę ad finem sibi à Deo constitutum obtinendum requiruntur: quarta, ut non iuraverit dolore. Illud, qui non accepit in vano animam suam, aliqui detorqueant ad iuramentum, ut sequens particula sit explicatio superioris. Volunt autem legi, qui non accepit in vano animam eius, id est, Dei; vel iuxta puncta Rabinorum, qui non accepit in vano animam meam, ut Deus loqui intelligatur. Verum hæc expositio non videtur probabilis; tum quia sine causa Rabinum legi volunt, animam meam, cüm vox Hebręa habeat pronomen tertię personę, non primę, & in tertia persona verterit S. Hieronymus; tum quia lectio illa, animam eius, est omnino noua, & inaudita, cüm Latini, & Gręci hætenus in ea voce intellexerint relatiuum reciprocum, nimirum animam suam; tum denique, quia nomen Dei in vanum accipere, pro eo quod est, falso iurare per Deum, habetur in Scripturis nimis, sed animam propriam, vel animam Dei in vanum accipere, pro falso iurare, nusquam legitur. Alij volunt animam suam in vano accipere, nihil esse aliud, nisi vana, id est, temporalia, & caduca cogitare, & concupiscere: sed hoc iam comprehensum erat in illo, Mundus corde, & videtur coactum, & durum. Addidit verò Propheta quartam illam conditionem, de iuramento doloso, ut in eo peccato, quod est vnum ex maximis, cüm sit pariter contra Deum, & contra proximum,

נסשו
נטשו

N

com-